

DŽENET MAKLAUD TROTTER

Nevesta
PLANTAŽERA
čaja

Prevela
Dijana Đelošević

■ Laguna ■

Naslov originala

Janet MacLeod Trotter
THE PLANTER'S BRIDE

Text copyright © 2016 Janet MacLeod Trotter
First published by Lake Union Publishing Seattle
Translation rights arranged by Plima
All Rights Reserved
Translation copyright © 2020 za srpsko izdanje, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Ovaj roman posvećujem dragoj uspomeni na mog deku Boba Gorija (poznatog kao Džangli Gori) i baku Sidni Isterbruk, koji su se dvadesetih godina dvadesetog veka zaputili u Indiju da žive i rade – kao i mojoj voljenoj majci Šili, koja je u Indiji živela do svoje osme godine.

PREDGOVOR

Indija, 1907.

Sofi se propela na prste, vireći kroz isprepletene puzavice koje su joj zaklanjale pogled s verande na stazu ispod nje. Nestrljivo je čekala početak svoje rođendanske zabave, dolazak drugara sa susednih plantaža s kojima će podeliti tortu i pitu s jabukama koje je spremila kuvarica; i igranje šuge i žmurke. Ova neobična, škripava kuća sa senovitom verandom i zarslom baštom bila je savršena za skrivanje. Dole, u selu, lupali su u bubnjeve za nju; počeli su pre svitanja i to i dalje traje. Dosađivala je majci.

„Mama, kada će da dođu? Kada će da dođu!“

„Tiše, malena“, uzdahnula je majka. „Predaleko smo da deca dolaze samo na čaj.“

„E nismo!“ Sofi je odmahнула glavom punom uvojaka boje meda. „Mi putujemo satima i satima da bismo videli druge ljude.“

„Ove godine je drugačije. Koliko puta moram to da ti kažem?“

Sofi je razočarano pogledala majku; nije se ni potrudila da se presvuče u popodnevnu haljinu, kao da je znala da niko neće doći. Sofi je obukla svoju najlepšu plavu haljinu čim se

probudila, bez pomoći svoje dadilje, *aje** Mimi, premda je dozvolila aji da joj iščetka kosu i zakopča cipele uz pomoć specijalne metalne kopče.

„Onda možemo da pozovemo decu iz sela“, razvedrila se Sofi. Videla ih je kako se brčkaju u lokvi kad ju je otac učio da jaše niz prilaz kući i stazom koja vodi duboko u šumu. Neka su se nasmejala i mahnula joj, smeštenoj tako visoko u sedlu koje je opkoračila kao dečak dok je otac upravljao uzdama.

Majka se nije obazirala na njene reči. „Aja će ti postaviti dečji pribor za čaj, pa napravi čajanku sa svojim lutkama.“

„Neću!“ Sofi je nezadovoljno lupila nogom. Danas puni šest godina i želi pravu čajanku za stolom odraslih. Nisu joj se dopadale lutke s voštanim licima koje su joj roditelji poklanjali dve godine zaredom, ne obazirući se na njene molbe da dobije voz kao igračku; jedina lutka koju je volela bila je plišana, s baršunastom jaknom i dugačkom tamnom pletenicom poput aja Mimine, ali se ona ubuđavila i raspala nakon kišnog razdoblja prošlog leta. „Želim pravu zabavu!“

„Ne viči“, breknula se majka, „uznemirićeš tatu.“ Zabrinuto je pogledala ka mračnoj unutrašnjosti kuće. Ništa se nije čulo osim novorođenog mačeta koje je cvilelo.

„Da li će tata danas ustati?“, pitala je Sofi. „Ako ne mogu da imam zabavu, hoće li me povesti na pecanje?“

„Danas neće. Danas niko nikud ne ide.“

„A zašto?“

Majka je neprestano obrtala prsten na ruci.

„Sledeće godine, ako Bog da, obećavam da ćeš imati zabavu.“

„Ne sviđa mi se ovde, hoću kući.“ Sofi je potrčala do stepeništa na verandi i uz tresak sela na pod da čeka; odbila je da poveruje da se niko neće pojaviti.

„Kloni se sunca“, brinula se majka, „i ne idi dalje od podnožja stepeništa.“

---

* Ayah, anglo-indijski termin za dadilju. (Prim. prev.)

„Zašto?“

„Zato što ja tako kažem.“

Aja Mimi je istupila iz senki nečujnog koraka. Vitka žena s mladežom na bradi spustila je tropski šešir na Sofinu glavu i namamila je da se pomeri s jarke svetlosti.

„Limunada i priča za laku noć“, osmehnula se aja, „a zatim mnogo torte.“

Kad se Sofi osvrnula, majka je već nestala.

* * *

Čuli su se glasovi muškaraca kako se raspravljaju; glas njenog oca zvučao je promuklo i mrzovoljno, a glas drugog čoveka bio je dubok i gromak. Široka veranda bila je u mraku. Dok je dremala u nisko okačenoj ležaljci, neko ju je pokrio pamučnim prekrivačem koji je mirisao na karanfiliće kao aja Mimi.

Nebo je bilo crveno i ljuto; bubnjevi iz sela sve glasniji, ptice su kričeći uzletale put krošnji. Sofi se uznemireno pridigla u ležaljci. I njena majka je vrištala.

„Samo idi! Samo pogoršavaš stvari!“

Zašto je ono mače cvilelo? Sumrak je činio da sve zvuči glasnije nego što jeste.

Sofi se iskobeljala iz ležaljke, spotakla o krupan nameštaj i oborila saksiju sa cvećem. Zurila je u podnožje stepeništa; veliki vranac bio je privezan za stub. Jedva je razaznavala njegov rep koji se trzao u zgasloj svetlosti, ali ga niko nije negovao. Ognjišta nisu gorela u ograđenom dvorištu iza rascvetalog vrta.

Da li joj je još uvek rođendan? Pogledala je svoju oklembesenu haljinu koja joj se lepila uz peckavu kožu. Mora da jeste.

„Aja?“, dozivala je Sofi. „Aja Mimi!“

Želela je da dadilja dođe i bude s njom dok odrasli viču, vatromet u selu praska, a bubnjevi tutnje kao da su u njenoj glavi.

Galama je odjednom pokuljala kroz vrata. Sofi se povukla dublje u mrak.

„Džesi, ovde nisi bezbedna. Postoje određene pretnje. Moraš da ideš...“

„Nigde ne idem. Prestani da se mešaš! Ovde nije bezbedno upravo zbog tebe.“

Muškarac gromkog glasa krupnim korakom je izleteo iz kuće pa niz stepenice. Sofi je čula krupnog konja kako brekće kad ga je čovek uzjahao i podbo uz povik: „Vama na savesti!“

Otac je nastavio s govorancijom i nakon što je jahač otišao – majka je to zvala „grozničavom vikom“ – stara kuća je odjekivala od njegovih povika.

Dok je čučala u mraku, suviše uplašena da se pomeri, Sofi je čula prigušene ženske glasove – napete, plačne – i žurne korake od kojih su neravne podne daske škripale.

Blesak ružičastog sarija jurnuo je niz stepenice. Sofi je poskočila.

„Aja Mimi! Čekaj me!“

Žena se okrenula, iznenađena. Čvrsto je stezala nešto: korpu s mačetom.

Odmah zatim, majka ju je zgrabila za ruku. „Tiše, pusti je.“

„Kuda ide?“

Izraz majčinog lica bio je bolan, kao da je muči zubobolja.

„Poslom.“

Sofi se uplašila. Aja Mimi ne bi trebalo nikuda da ide bez nje. Ko je onaj bučni čovek koji je tako uznemirio tatu? I zašto majka izgleda kao da je plakala? Bio je to njen najgori rođendan ikad, mrzela je buku i praskanje koje kao da se sve više približavalo iz sela, kao i plamteće baklje koje su lizale noćno nebo. Htela je da sve to kaže majci, ali je briznula u plač i zajecala: „Ni žmurke se nisam igrala!“

„Tiho, malena“, rekla je majka, kratko je zagrlila i izvukla pamučnu maramicu iz svog rukava. „Istresi nos.“

Najedanput se začuo prasak zvukova na ulazu u ograđeno dvorište. Sofin otac je ponovo zaurlao. Majka je uzdahnula; okrenula se i gurnula Sofi dublje u verandu.

„Idi, sakrij se.“

„Igramo se žmurke?“ Sofi je osetila uzbuđenje i strah.

„Da, samo brzo. Budi tiha kao miš, ne puštaj ni zvuk.“

Sofino raspoloženje se odmah popravilo. „Ne gledaj“, nasmejala se i odjurila.

Sakrila se u sanduk s posteljinom, zagnjurivši se duboko u mirisne čaršave. Osluškujući majčine korake, uspela je da čuje samo prigušenu tutnjavu bubnjeva i praskanje vatrometa. Majka se nije pojavila, kao ni aja. Samo je kiša stigla. Sofi je čula kako dobuje o krov, glasnije od svakog bubnja u selu. Vazduh je postao svežiji. A zatim je zaspala.

* * *

Dete su, na kraju, pronašli sklupčano u sanduku za posteljinu, kako žmirka pod neočekivanim naletom svetlosti. Zanemela je od šoka kada su je izvukli, kose vlažne i prilepljene uz zarumenele obraze. Ali tek su ih njene oči, ta tamna jezerca ispunjena užasom, istinski potresla. Pogled koji ih je proganjao i koji je stvarao bojazan da je devojčica videla ko zna koliko toga.

PRVO POGLAVLJE

Edinburg, jun 1922.

Sofi Logan je poletela uz spiralno stepenište, preskačući po dva stepenika, dok je klepetanje njenih cipela po izlizanom kame-nu odzvanjalo uz mračne stepenice kuće. Uletela je u stan na drugom spratu, skidajući šešir, odbacujući cipele i oglašavajući se: „Tetka Ejmi! Vratila sam se!“

Udarci čekića su prestali. „Ovamo, dušice.“

Sofi je provirila u sobu punu nereda koju je njena tetka koristila kao radionicu za izradu nameštaja, udišući miris sve-že izrezanog drveta i laka. Ejmi Anderson podigla je pogled i osmehnula se ispod raščupane svetle kovrdžave kose; vitka, nosila je prašnjavi kombinezon. Polica za knjige od orahovine bila je gotovo završena.

„Dobar dan, dušice.“

„Ludnica, tetka. Radila sam u kancelariji dok je gospođica Gori išla u Dadingston da razgovora s novom kuvaricom za domaćinstvo. Telefon je neprestano zvonio. Šta su ljudi radili pre nego što je izumljen telefon?“

„Pisali pisma i bili strpljivi“, prasnula je u smeh Ejmi.

Sofi se nasmejala. Prekoračivši daske, prstima je prelazila preko rukom izrezbarenih ornamenata u obliku cveća i lišća.

„Prelepi su, tako životni.“ Prislonila je nos na drvo i udahnula orašasti miomiris. Utroba joj je zaigrala pod bleskom sećanja, mirisa drveća u Indiji.

„Nemoj da je pojedješ“, zadirivala ju je tetka, „ili ćeš pokvariti večeru.“

Sećanje je isparilo. „Tetka, da pristavim čajnik?“

„Čaj zvuči divno. O, kad smo kod pisama, jedno je stiglo za tebe iz Njukasla.“

„Od Tili?“, Sofi je uzbuđeno uzdahnula. Tetka je potvrdno klimnula. „Napokon. Kakvi su planovi za proslavu njenog dvadeset prvog rođendana?“

„Verovala ili ne“, reče Ejmi, „nisam otvarala pismo pod parom.“

„Pročit ćemo ga uz čaj“, osmehnula se Sofi. „Neizvesnost te sigurno ubija.“

„Drška mala gospođice“, uzvratila je tetka, podrugljivo odmahujući prstom.

Dok se voda grejala na štednjaku na gas u maloj kuhinji, Sofi je poletela u dnevnu sobu, razrezala pismo rođake Tili nožem od slonovače i stala na svetlo kraj prozora da ga pročita. Svežanj bledoplavog papira za pisma ispunjen Tilinim urednim iskošenim rukopisom posebno ju je obaveštavao o dešavanjima u domaćinstvu Votsonovih i životu u užurbanom industrijskom gradu stotinak milja južno od Edinburga.

Vedri Votsonovi su joj predstavljali sve kada su je poslali iz Indije kao siročić bez doma, i predali na staranje majčinoj starijoj sestri Ejmi. Prvih šest godina svog života Sofi nije najbolje upamtila: snimci na brzinu, puni boja – bela svetlost koja se probija kroz lišće jarkozelene boje, ajin narandžasto-ružičasti sari – i rođendan bez zabave. Oдавно je zaboravila lica iz ranog detinjstva.

Njena neudata tetka dala je sve od sebe da joj pruži dom, i uskoro je svoju sestričinu uključivala u sve svoje aktivnosti:

sastanci za žensko pravo glasa, crkva nedeljom, odlasci do stovarišta ali su tek praznične posete rođakama njene tetke u Njukaslju vratile smeh i reči na Sofine punačke usne.

„Rođak Džoni dobio je posao u nekakvom Pindiju“, doviknula je Sofi svojoj tetki. „Jesi li čula za to mesto?“

„Ravalpindi“, odgovorila je Ejmi, stvorivši se na vratima. „Vojna baza na severu Pendžaba. Tvoji roditelji su se venčali i medeni mesec proveli u blizini, u planinskoj bazi Mari.“

„Stvarno?“ Sofi pogleda fotografiju naočitog para u bogatoj svadbenoj odeći u srebrnom ramu iznad kamina. Uvek je na nju ostavljao utisak njihov sumorni izgled, ali ju je Ejmi uveravala da su njeni roditelji prosto bili nepomični zbog kamere.

„Džesi je volela to mesto“, Ejmi se osmehnula. „Nije joj smetalo što je zima i što pada sneg; podsećalo ju je na zdrave škotske oluje.“

„Zar to mesto nije veoma udaljeno od Asama?“

Ejmi slegnu ramenima. „Jeste, ali smo tamo imali vezu s crkvom – misionarski dom s internatom – pretpostavljam da im je cena bila povoljna u to doba godine. A tvoja majka je oduvek volela brda.“

Sofi je čekala da čuje još nešto – tetka je retko pričala o njenoj majci, da je ne bi uznemirila – a Sofi je žudela za tim mrvicama informacija. Ejmi je glavom pokazala na kuhinju.

„Ne daj da ti voda u čajniku ispari.“

Kasnije, s punim šoljama čaja i pojedenim keksom, Sofi je pročitala dugačko pismo. Bilo je reči o tome kako će Tilina majka preko leta živeti u Danbaru, kod svoje najstarije udate ćerke, gde će morski vazduh prijati njenim plućima.

„Verovatno ću morati da pođem s njom“, čitala je Sofi naglas, „ukoliko mi ne smisliš neki izgovor. Ima li šanse da nas teta Ejmi ponovo povede u Švajcarsku vozom? Bio je to najbolji raspust u mom životu. Zamoli je u moje ime, hoćeš?“

Ejmi Anderson se nasmejala. „Tili se sve vreme žalila zbog pentranja po planinama. Bilo je to divno putovanje, zar ne?

Zahvaljujući zaveštanju Oksfordske kompanije za čaj, mogli smo da priuštimo to putovanje.“

„Da, kompanija je bila dobra prema meni, zar ne?“

„Pa, tvoj otac je bio cenjeni službenik – kompanija je ispravno postupila kad je izdvojila sredstva za tvoj fond – kako bi ti platila školovanje. Prema onome što čujem, zaradili su silan novac tokom rata.“

„Pa ipak, lepo od njih“, uzvratila je Sofi, vraćajući se na pismo.

„Džonijeva draga prijateljica Kleri Robson došla je na odmor iz Asama sa svojom malenom devojčicom Adelom. Ona je zabavna kao i uvek, a devojčica je lepo stvorenje tamnih očiju, koje već melje kao vodenica. Klerin naočiti muž nije s njom (prava šteta), ali Vesli će doći po njih na jesen, kad nema toliko posla na plantažama čaja.“

„Je l' to žena koja je vodila čajdžinicu u zapadnom Njukaslu?“, prekinula ju je Ejmi. „Kako se ono zvala?“

„Herbertova čajdžinica“, potvrdila je Sofi. „Nazvala ju je po prvom mužu. Njen posinak Vil bio je Džonijev prijatelj, sećaš se? Tili i ja bile smo silno zaljubljene u njega, mislim da je to bilo zbog njegove mekane kose. Uvek je zadirkivao nas mlađe devojke, ali na fin način.“

„O, da, siroti mladić koji je umro nakon završetka rata.“

„Da“, uzdahnula je Sofi. „Tili je pričala kako je Kleri bila neutešna, kao i Džoni.“

„Pa, divno je što je ponovo našla sreću s jednim od Robsonovih“, zaključila je Ejmi.

„Slušaj ovo“, nastavila je Sofi da čita. „Veslijev rođak, Džejms Robson, takođe je na odmoru u Njukaslu, iako se on i Kleri ne slažu najbolje. Prvi put je u Engleskoj još od pre Velikog rata.“

„Džejms Robson?!“, uzviknula je Ejmi.

Sofi hitro podiže pogled. „Je l' to Robson koji je radio s mojim ocem u Asamu?“

„Jeste.“ Tetka joj je uputila čudan pogled.

„I?“

Ejmi je oklevala. „On te je vratio u Englesku nakon što su tvoji roditelji...“, rekla je prigušenim glasom. „Zar ga se ne sećaš?“

Sofi slegnu ramenima. „Ne, zapravo ne. Sećam se velikog broda i morske bolesti, ali to je sve. Pričaj mi o njemu.“

Ali Ejmi uzvratila: „Nastavi da čitaš, dušice, da vidimo šta Tili ima da nam kaže.“

Sofi se vratila na pismo.

„Prošle nedelje je došao u posetu mami sa Džonijevim pismima i fotografijama s venčanja u Kalkuti. Moja nova snaha Helena izgleda tako lepo. Izgleda da su venčanicu naručili u Parizu. Mama je pokušavala da ne pokaže razočaranje ali bila je uzrujana time što su požurili da se venčaju umesto da sačekaju sledeću godinu kad bi mogla da im dođe. Ali Helenina porodica većinom živi u Kalkuti i Delhiju, pa im je odgovaralo. U poverenju, mama ne bi preživela putovanje do Indije s bolesnim plućima. Ne krivim Džonija što je želeo da to što pre obavi.

’Gospodin Robson uopšte ne liči na svog rođaka Veslija. Zar nije čudno koliko članovi iste porodice mogu da se razlikuju? Nije toliko visok, više je plećat poput boksera, i stariji je, kosa mu je već posedela, iako su mu gusti brkovi još uvek smeđi. Reklo bi se da izgleda preplanulo a ne može da se skrasi ni dva minuta.

’Mislim da nije naviknut na žensko društvo jer nije imao mnogo toga da kaže osim kad ga je mama navela na razgovor o psima i konjima. Nedostaju mu životinje s njegove plantaže, posebno njemu najdraži ritriver po imenu Rouan. Silno se obradovao našoj debeloj Flosi, a i ona je njega zavolela. Mama kaže da je osetila olakšanje kad je otišao, ali je iz pristojnosti insistirala da sledeće subote dođe na zabavu povodom mog dvadeset prvog rođendana.

’Dođi dan ranije ako možeš, kako bi mama i Mona prestale toliko da me tetošu. Imaš sreće što nemaš stariju sestru koja zapoveda, a i Mona bi bila finija prema meni ako si ti ovde!

Podrazumeva se da i teta Ejmi treba da dođe. Neće biti ništa veliko, samo posluženje i malo plesa da se razveseliš. Jedva čekam da te vidim. Obavesti nas kojim vozom dolazite.

Tvoja draga rođaka i najbolja drugarica,
Luckasta Tili.”

Sofi podiže pogled, oči su joj plamtele od uzbuđenja. „Hajde da se odvezemo na motociklu, da malo iskoristimo memsahiba*.”

Ejmi zakoluta očima. „Curo, ne sedam u to sedište za omladince ni za sav čaj iz Indije.”

„Reći ću da mi u garaži ponovo nameste prikolicu.”

„Nikada ga nisi vozila toliko daleko.”

„Skoro pa jesam. Možemo usput da prenoćimo negde u oblasti Borders. Gospođica Gori je rekla da mogu da uzmem nekoliko slobodnih dana.”

Sofi je željno iščekivala ovo putovanje; nije posebno obeležila svoj dvadeset prvi rođendan mesec dana ranije, samo je pomagala na dobrotvornoj igranci gospođice Gori i donela tortu koju je ispekla njena tetka.

Ejmi je primetila odlučnost na sestričinom licu – kad u svojoj lepoj i tvrdoglavoj glavi nešto smisli, uzalud je raspravljati se s njom.

„Dakle“, reče Sofi i zaputi se do prozora, „ponovo ćemo se videti s tim Džeјmsom Robsonom.“ Bila je znatiželjna da upozna nekoga ko je poznavao njene roditelje u Indiji.

„Tako je, moći ćeš lično da mu se zahvališ na ljubaznosti koju ti je ukazao“, naglasila je tetka. „Čak i ako si je zaboravila.”

Sofi se zagledala niz ulicu preko puta žbuna žutilovke, u zelene obronke Salizberi Kregsa. Nikada joj nije dosadio prizor nesklada stenovite litice toliko blizu samom središtu grada pocrnelog od čađi. Ponovo je osetila snažno nestrpljenje da se što pre nađe u prirodi. Nikad neće postati gradska devoјjka, ma koliko da živi ovde; ne kao Tili koja voli biblioteke, odlaske u

* Memsahib, anglo-indijski termin za gospođu. (Prim. prev.)

pozorište, u kupovinu ili samo da sedi u zagušljivom salonu i beskonačno čita. Draga Tili.

Dok je Sofi preklapala pismo, opazila je postskriptum izvršan na zadnjoj strani.

Džoni i Helena pozvali su me u Indiju. Mama misli da treba da idem. Mislim da kuju planove da me udaju za nekog prikladnog. Šta misliš da treba da uradim? Ti uvek smisliš neki dobar odgovor. Prićaćemo o tome sledeće nedelje.

Sofi najednom oseti teskobu.

„Šta je bilo, malena?“, pitala je Ejmi. Sofi joj je pružila poslednju stranicu pisma.

„O, razumem“, rekla je Ejmi istog časa. „Brineš da će Tili otići i da se neće vratiti.“

Sofi klimnu i proguta knedlu, potiskujući narastajuću paniku. Pouzdavala se u prijateljstvo s Tili u tolikoj meri da nije mogla da zamisli da neće biti dovoljno blizu da na dva-tri meseca mogu da se sretnu kao što su to radile još od detinjstva. Indija je veoma daleko.

„Nemoj da se brineš zbog nečega što se možda neće ni dogoditi“, posavetovala ju je Ejmi. Znala je da ispod osmeha i brbljivosti, njena sestričina i dalje oseća strah od gubitka njoj bliskih ljudi. Veoma rano je naučila da se loše stvari dešavaju.

„U pravu si, tetka“, uzvratila je Sofi, ne pokazujući uznemirenost i odbacujući neprijatnu misao.

DRUGO POGLAVLJE

Sofi se izvezla iz Edinburga jednog vetrovitog junskog dana uz buku motora i provalu plavog izduvnog dima, s tetkom Ejmi ušuškanom pod ćebetom i ceradom u bočnoj prikolici i prtljagom bezbedno smeštenim u prtljažnik. U jahaćim pantalonama, iznošenoj vojnoj jakni, zaštitnim naočarima i s visoko vezanim plavim konjskim repom, Sofi je čvrsto stiskala podrhtavajuće ručke upravljača dok se memsahib uzdizao i zaranjao putem do Dalkita, i dalje ka jugu.

Naučila je da vozi sa sedamnaest, tokom poslednje godine Velikog rata kad je radila u skladištu Crvenog krsta. Ubrzo se umorila od prebrojavanja zaliha i prijavila da dostavlja odeću i posteljinu različitim bolnicama i domovima za oporavak, uvek nalazeći vremena da porazgovara s invalidima. Jedan od njih, major škotskog konjičkog puka, bio joj je toliko zahvalan na veselom ćaskanju i širokom osmehu da ju je derivao svojim starim *enfield* motociklom. Sofi, koja je volela sve mehaničke naprave, naučila je na njegove osobine, da zameni gumu (koja je često pucala), razređuje motorno ulje i čisti svećice. Sofi Logan i njen bučni motocikl predstavljali su uobičajen prizor u južnom Edinburgu i na strmim zavojitim putevima u obližnjim

brdima Pentlanda. Tetka je volela da je Sofi vozi na piknik u prirodu ili duž morske obale, odakle bi se obično vraćale s prikolicom punom naplavina ili polomljenog granja koje je tetka preoblikovala u kutije za cigarete ili štap za mešanje kaše.

Zaustavile su se u Loderu da ručaju, a u Džedborou su imale popodneveni čaj.

„Tetka Ejmi, hajde da nastavimo“, požurivala ju je Sofi, pošto ju je popustio grč u rukama od upravljanja teškim motociklom po zavojitim putevima. „Kiša još nije pala, a do mraka ima još nekoliko sati.“

Uskoro su se našle van grada, na putu kroz gustu šumu. Pretekao ih je otvoreni kamion pun muškaraca koji su neobuzdano galamili. Neki od njih su im mahali i zviždali kroz prste, a Sofi je samo mogla da zamisli razuzdane opaske koje su upućivali ženi vozaču. Pogledala je postrance i videla kako im njena tetka uzvraća kraljevskim mahanjem što je proizvelo veselje među nasmejanim radnicima dok je kamion ubrzavao uz oblak oštrog dima koji je žene naterao na kašalj.

Ubrzo potom, za sobom su ostavile plodne farme i uz napor se uspinjale ka turobnoj pustopoljini čiju su jednoličnost povremeno prekidali lelujavi zasadi mladih četinara. Što su se više uspinjale, vetar se pojačavao sve dok nije postalo gotovo nemoguće upravljati motociklom. Na najstrmijem usponu, nebo je iznenada potamnelo i počela je kiša, nagla i obilna.

Sofi se zaustavila kako bi obukla kabanicu.

„Da se vratimo u Džedborou?!“, doviknula je Ejmi ispod crnog šešira za kišu.

„Ne, predaleko je“, uzvratila je Sofi po pljusku, „a *Karter bar* je veoma blizu. Preći ćemo vrh i stati u Oterbernu ako moramo.“ U sebi je i dalje bila čvrsto rešena da stignu u Njukasl tog dana i iznenade Tili koja ih nije očekivala do sutradan.

Memsahib nije hteo da se pokrene. Mašina se zakašljala i ugasila. Sofi je pokušala da je upali drugi put, pa još jednom. Po mirisu ulja znala je da je motor presisao. Zašto se zaustavila?

Skroz je pokisla i pre nego što je obukla kabanicu, a odugovlačenje je donelo tetki samo dodatnu nelagodu.

„Moram da promenim ulje“, objasnila je. Ejmi se stoički, ali natmurenog lica, spremala da izađe iz prikolice. „Ne, tetka, molim te, ne izlazi.“

Podigavši naočare s lica, Sofi je zurila u kišu koja je padala; put pred njima nestajao je u izmaglici. Za sobom su ostavile kilometre uspinjanja od poslednje usamljene farme, ali je vetar donosio miris dima, što znači da je neko stanište u blizini. Ako ne može da pokrene motor, moraće da mole za sklonište.

Obamrlim prstima preturala je po kutiji s alatom u kojoj je držala rezervnu konzervu s uljem. Nepromočiva kabanica se zavijorila i klepnula je po licu dok ju je vetar udarao u bok.

Ejmi ju je zabrinuto posmatrala, a zatim izgubila strpljenje. „Ovo je besmisleno – prehladićeš se. Moramo da pronađemo neku kolibu. Sigurno postoji koliba za pastire u šumi.“

„Daj mi minut“, pobunila se Sofi.

„Daj, malena“, uzvratila je Ejmi, podjednako nepopustljiva, „mani se nesrećne zveri, bar dok se pljusak ne smiri.“

Baš kada se spremila da odustane, začula se tutnjava i jedan kamion je uz tandrkanje izronio iz magle. Produžio je pored žena koje su mahale, usporio, zaustavio se i krenuo unazad. Jedan vitki mladić iskočio je iz kabine.

„Zdravo, dame, možemo li da pomognemo? Ja i Boz smo se pitali dokle ste stigle“, osmehnuo se, gurajući pramen mokre kose iz očiju. „Ostale ste bez goriva, je l' tako? Imamo rezervu.“

„Nismo“, Sofi se osetila budalasto. „Moram samo da promenim ulje.“

„Čini mi se da i odeću treba da promenite.“

Pocrvenela je od njegovog procenjivačkog pogleda. Iako otrcano odeven, govorio je školovanim škotskim naglaskom. „Mogu sama to da rešim.“

„Dopustite nam da vam pomognemo“, bio je uporan. „Vaša majka je skroz pokisla.“

„Hvala vam, mladiću“, oglasila se Ejmi koja je već izašla iz prikolice i spremno prihvatila ponudu.

Priskočio je da joj pomogne, prihvatio je za lakat i poveo ka kamionu. „Uskočite pa ćemo vas odvesti pravo u kamp da se osušite.“

Visoki, crvenokosi muškarac s velikim ušima, u skoku se našao iza kamiona.

„Boze, uzmi im prtljag“, zapovedio je vozač dok je dizao pokislu Ejmi u kabinu. Obratio se Sofi. „Brzo unutra!“

Uskoro su obe žene sedele visoko gore, stisnute između dvojice muškaraca.

„Ja sam Tam Telfer“, predstavio se vozač dok je okretao kamion, „a ovo je Vilijam Bozvel, ali ga svi zovu Boz.“

Crvenokosi prijatelj se stidljivo osmehnuo i potvrdno klimnuo.

Ejmi je zauzvrat predstavila njih dve. „Imale smo sreće što ste se pojavili u pravi čas, kao odgovor na molitvu.“

„Obično nas ne opisuju tako“, nasmejao se Tam. „Ali, da vam pravo kažem, motrili smo na vas dok ste prelazili uspon. Kad je počeo pljusak, Boz i ja smo pomislili da bi trebalo da potražimo dame u nevolji.“

Ejmi je pogledala Sofi i podigla obrvu. „Veoma pronicljivo.“

„Kako ste znali da smo krenule ka Karter Baru?“, zanimalo je Sofi.

Tam se okrenuo i namignuo. „Bile ste opremljene za putovanje, a ovaj put vodi samo do Engleske.“

Boz je progovorio, nerazumljivijim naglaskom. „Gledali smo motocikl iz zasada. Tam se kladio da ćete preći strmi uspon.“

„Je l’?“, Sofi se ozlovoljila.

Ali se Ejmi nasmejala. „Vi ste, dakle, šumari?“

„Učimo šumarstvo“, odgovorio je Tam, „na Univerzitetu u Edinburgu. Razlog što smo ovako stari jeste što smo imali produženi raspust u Flandriji, zahvaljujući kajzeru, pre nego što smo počeli da studiramo.“

„Tako valja, momci“, Ejmi je klimnula s odobravanjem.

„Jeste li nas vi pretekli južno od Džedborou?“ ,pitala je Sofi, prisećajući se kamiona s nasmejanim muškarcima.

„Da“, priznao je Tam, veselog lica, dok je upravljao kamionom između drveća i zaustavio ga ispred niske dugačke kolibe.

„I koliko ste dobili za opkladu da neću preći strmi uspon?“ , izazivala ga je Sofi.

Tam je povukao kočnicu i ugasio motor. Zagledao se u nju zainteresovano, svojim svetlim plavim očima. „Izgubio sam dva šilinga“, odgovorio je. „Jedini sam rekao da ćete stići do vrha pre kiše.“

Ogroman osmeh je prekrio Sofino umrljano ali još uvek lepo lice.

* * *

Muškarci su ženama ustupili jednu od svojih soba za spavanje, doneli vrelu vodu u pocinkovanoj kadi i ostavili ih da se presvuku.

„Tetka, žao mi je“, izvinjavala se Sofi, četkajući mokru kosu i navlačeći džemper sa šarom karakterističnom za ostrvo Fer. „Nije trebalo da insistiram da krenemo iz Džedborou. Izgleda da ćemo ovde prenoćiti.“

„Ovo mi ne pada teško“, veselo je uzvratila Ejmi, „možda će mi oni biti novi izvor jeftinog drveta.“ Namignula je.

U skromnoj zajedničkoj trpezariji seli su za izribani sto s desetak studenata i jeli pitu sa šunkom i jajima, graškom, keljom i barenim krompirom.

„Predavači se ovde ne zadržavaju“, objasnio je Tam, „više im se sviđa udoban smeštaj u Džedborou ili vožnja natrag do Edinburga – dolaze samo da se uvere da nismo proredili pogrešno drveće ili izvršili prepad preko granice.“

Oduševljen Ejminim zanimanjem za drveće, Tam je poveo živ razgovor s njom o različitim vrstama drveta, njihovoj teksturi i prikladnosti za izradu nameštaja. Sofi ga je posmatrala. Činio se pun života i privlačne veselosti. Uprkos kljunastom

nosu, izgledao je privlačno, imao je snažnu vilicu, oštre plave oči i bio je atletske građe. Primitila je ožiljak na njegovom potiljku, gde kosa nije izrasla, i pitala se kako ga je zaradio.

„Da li s tetkom deliš ljubav prema drvetu, gospođice Logan?“, brzo ju je uključio u razgovor.

„Zadivljena sam šta čini od njega“, osmehnula se Sofi, „ali više volim živa stabla. Najviše volim da se šetam kroz šume.“

Tam ju je zbunjeno pogledao. „Zar ih nema u okolini Edinburga?“

„Ima, ali memsahib mi omogućava da stignem do šuma u oblasti Borders ili do Pertšira.“

Tam je na trenutak ostao bez reči.

„Misli na motocikl“, zakikotala se Ejmi.

„Ah! Zašto memsahib?“

„Živela sam u Indiji do šeste godine“, pojasnila je Sofi. „Ime je donekle ironično, pošto je motocikl moj gospodar, bojim se.“

Tam se nasmejao. „Zanimljivo. Neki od nas se pripremaju za Indijsku šumarsku službu, Boz i ja, i onaj tamo, Rafi.“ Prstom je pokazao u dno stola na Indijca tamne kose koji je klimnuo glavom i uljudno se osmehnuo. Sofi je primetila da se on ponaša lagodno u tom društvu, ali ju je nešto u vezi s njim uznemirilo. Možda ponovno pominjanje Indije tako brzo posle Tilinog pisma.

„Radićete u Indiji?“, živnula je Sofi.

Tam klimnu glavom. „Još jedan mesec prakse, pa ispiti početkom septembra i onda idemo!“

Baz se umešao. „Ne zaboravi na mesec dana u Francuskoj i Švajcarskoj u avgustu gde ćemo učiti od njihovih šumara.“

„U Švajcarskoj?“, uzviknula je Sofi. „Blago vama!“

„Bili ste?“, pitao je Tam.

„Tetka Ejmi nas je, pre rata, vodila tamo, mene i moju rođaku. Zaljubila sam se u Švajcarsku.“

„Kažu da podnožje Himalaja liči na Švajcarsku.“

Tam je preko stola dozvao Indijca. „Je l' tako, Rafi?“

Rafi slegnu ramenima i nasmeja se. „Otkud znam, Telfere – ne vide se iz centra Lahora.“ U glasu mu nije bilo ni traga od indijskog naglasaka.

„Pravi si dečko iz grada“, začikavao ga je Tam. „Ne znam kako ćeš se snalaziti u džungli.“

„Isto kao i ti, Telfere – tako što ću lokalcima prepustiti teške poslove.“

Tam se zacenio od smeha. „Nemoj da te zavara to što Rafi glumi *sahiba**“, namignuo je Sofi. „Pet godina je proveo u vojsci i tri kao student, pa je postao veoma radikaln. Treba da se preziva Lenjin, a ne Kan.“

Uzeli su šolje s čajem i seli oko vatre koja je ispunila prostoriju aromatičnim dimom razgorelog drveta. Tam je izneo karte, a žene su im se pridružile u igri remija. Boz je zasvirao gitaru, pa su zapevali popularne ratne pesme i škotske balade.

„Sofi ume da svira“, otkrila im je Ejmi.

„Tetka, nisam godinama...“

„Hajde“, ohrabrio ju je Tam. „Boz nam čitave nedelje falšira, molim te da ga zameniš.“

Sofi je prebirala po žicama i pevala pesmu *The Skye Boat*.** Zatim je Ejmi tražila škotske pesme koje su je naučili rođaci Votsonovi. Studenti su tapšali u ritmu i pevali; Tam joj je laskao da joj je glas sladak kao med. Znala je da je on od onih koji se udvaraju ženama ali je uživala u toj pažnji. Šta loše može da se desi preko noći? Verovatno ga više nikada neće videti.

Otišli su na spavanje dok je kiša još uvek dobovala po krovu od valovitog lima, uz Tamovo i Bozovo obećanje da će se ujutro postarati za njen motocikl.

U sitne sate kiša je prestala i tišina je probudila Sofi. Ležala je i dremala, ali ju je Ejmino hrkanje sprečilo da ponovo utone u san. Navukla je odeću i bosonoga otapkala do trpezarije. Iako su joj čizme još uvek bile mokre, navukla ih je i izašla.

* Sahib, anglo-indijski termin za gospodina, gospodara. (Prim. prev.)

** Škotska uspavanka. (Prim. prev.)

Sunce je bilo vodnjikavo i žuto, izdizalo se iznad vrhova drveća, vazduh je bio svež i mirisao na borovinu i vlažnu zemlju. Sofi je sklopila oči i duboko udahnula.

„Najbolji deo dana, zar ne?“

Trgnula se i okrenula. Tam je stajao u košulji i smeđim pantalonama, kose raščupane od spavanja, i osmehivao joj se. Stomak joj je zaigrao.

„Da“, saglasila se i zadenula neposlušne pramenove iza ušiju, svesna svoje neurednosti. „Nisam očekivala da će iko biti budan. Htela sam da prošetam, nisam mogla da spavam.“

„Mogu li da pođem s tobom?“, pitao je. „Ili nam treba pratnja?“

„Moja pratnja čvrsto spava.“

„Da rizikujemo?“

Sofi potvrdno klimnu. „Biću dobra ako i ti budeš dobar.“

Tam se oduševljeno nasmejao na njenu šalu.

Neko vreme su koračali u tišini. Tam ju je vodio stazom kroz šumu i povremeno zastajao da joj pokaže drveće koje su obeležili i stubove za ogradu koje su isekli i zabili u zemlju.

„Težak posao“, rekao je, „ali niko od nas ne beži od fizičkog rada. Vojska nas je tome naučila – ne traži od drugog da uradi posao koji sam nisi spreman da uradiš.“

Pitala ga je za rat. Počeo je kao pozornik u škotskom konjičkom puku, a zatim je prebačen u artiljeriju. Završio je kao kapetan u minobacačkoj diviziji.

„Boz i ja smo bili posluga minobacača, zajedno smo prošli kroz sve.“

„Da li si znao majora Brusa Makgregora iz konjičkog puka?“, zanimalo je Sofi.

„Znao sam kapetana koji se tako zove, mora da je isti čovek. Visok, gustih brkova?“

„Sada hoda na štakama, izgubio je nogu“, rekla je Sofi. „Memsahib je bio njegov. Nije mi dozvolio da ga platim. Rekao je da prijateljstvo sa mnom vredi deset motocikala.“

Tam ju je pogledao iskosa. „Zavidim majoru.“